

Suositus 5/2020/hållbart D 2021

Aikaisempi asiakirjanumero A 1834/hållbart
Käsittelijä Kestävä Pohjola -valiokunta

Kestävä Pohjola -valiokunnan mietintö, joka koskee
yhteisiä toimia ruokahävikin vähentämiseksi Pohjoismaissa (suositus 5/2020)

Ehdotus

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto merkitsee tiedoksi ilmoituksen suosituksesta 5/2020, Yhteiset toimet ruokahävikin vähentämiseksi Pohjoismaissa, ja katsoo sen neuvoston osalta *loppuun käsitellyksi*.

Taustaa

Suositus kuuluu seuraavasti:

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että järjestetään lausuntokierros ruokahävikistä asiantuntijoille, Euroopan unionin ruokahävikki- ja ruokajätefoorummin (FLW) pohjoismaisille jäsenille, ympäristö- ja ilmastosektorin alaisen jäteryhmän jäsenille, muille keskeisille toimijoille, asiasta kiinnostuneille ja yleisölle.

että lausuntokierroksen ja pohjoismaisten kokemusten pohjalta toteutetaan ruokahävikkipanjan.

että vuonna 2024 laaditaan raportti siitä, missä määrin Pohjoismaat ovat päässeet omiin kansallisiin tavoitteisiinsa sekä pohjoismaiseen tavoitteeseen, joiden pohjana on kestävän kehityksen tavoite 12.3: "Puolittaa vuoteen 2030 mennessä maailmanlaajuinen ruokajätteen määrä jälleenmyyjä- ja kuluttajatasolla sekä vähentää ruokahävikkiä tuotanto- ja jakeluketjuissa", ja laaditaan toimenpidesuosituksia, jotta Pohjoismaat saavuttaisivat kestävän kehityksen tavoitteet.

Pohjoismaiden ministerineuvoston ilmoitus

Pohjoismaiden ministerineuvosto (MR-FJLS) on samaa mieltä Pohjoismaiden neuvoston kanssa siitä, että ruokahävikin vähentäminen on olennainen osa kestävien elintarvikejärjestelmien ja kestävien kulutustottumusten edistämistä. Poliittisella tasolla, elintarvikesektoreilla ja kuluttajatasolla ennestään vireillä olevien aloitteiden

lisäksi tarvitaan myös muita toimenpiteitä, jotta Pohjoismaat saavuttaisivat kestävä kehityksen alatavoitteen 12.3 ruokahävikin puolittamisesta vuoteen 2030 mennessä.

Kestävät elintarvikejärjestelmät ja kestävät kulutustottumukset ovat ministerineuvoston elintarvikealan työn keskiössä kaudella 2021–2024. Ruokahävikin torjuminen on tärkeä osa tätä työtä. Ministerineuvoston sihteeristö on kirjallisessa menettelyssä välittänyt suositukset ÄK-FJLS:lle (elintarvikkeet), jonka mukaan tarvitaan lisää keskustelua ja analyysyjä, ennen kuin voidaan ottaa kantaa siihen, voidaanko ehdotetut kolme toimenpidettä toteuttaa Pohjoismaiden neuvoston suosituksen mukaisesti. Virkamieskomitea oli epävarma siitä, miten suuri vaikutus pohjoismaisella kampanjalla voisi olla, koska ruokahävikki ilmenee eri tavoin eri Pohjoismaissa. Tarvitaan siis lisää aikaa sen arvioimiseen, mitkä toimenpiteet voivat vaikuttaa Pohjoismaiden ruokahävikkiin mahdollisimman suotuisasti, sekä budjettianalyysin laatimiseen siitä, mikä on nykyresurssien puitteissa mahdollista. ÄK-FJLS (elintarvikkeet) keskustelee vuoden 2021 budjettipriorisoinneista helmikuussa.

Ruokahävikkiyhteistyötä vahvistetaan myös muiden Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamien hankkeiden ja yhteistyöaloitteiden avulla. Esimerkkinä mainittakoon vuonna 2021 alkava Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteinen ruokahävikkihanke, jota johtaa Pohjoismaiden ministerineuvoston Liettuan-toimisto yhteistyössä Suomen ja Tanskan kanssa. Hankkeen tavoitteena on tutkia nuorten kulutustottumuksia, jotta kyseistä kohderyhmää varten voidaan räätälöidä ruoankulutus- ja ruokahävikkiä käyttäytymisen muuttamiseen tähtäviä linjauksia ja strategioita. Myös Pohjoismaiden elintarvikehallinnon ja kuluttajatietouden työryhmä (NMF) on ilmaissut kiinnostuksensa yhteispohjoismaisen ruokahävikkiäloitteen rahoittamiseen. Keskustelua aiheesta jatketaan NMF:n ja ÄK-FJLS:n (elintarvikkeet) piirissä. Samalla voidaan käsitellä ja analysoida tarkemmin myös Pohjoismaiden neuvoston suosituksessa ehdotettuja toimia.

Ruokahävikkiä voidaan torjua myös kestävä elämäntavan monialaisella ohjelmalla, jota ministerineuvoston sihteeristö valmistelee parhaillaan. Ohjelman tavoitteena on tehdä kestävä elämäntavan toteuttamisesta helpompaa Pohjoismaiden kuluttajille. Tähän sisältyy kestävyteen ja kestävään kulutukseen liittyvän tietämyksen syventäminen, kestävien kulutusvalintojen mahdollistaminen ja helpottaminen sekä kestävä elämäntavan normalisoinnin nopeuttaminen. Ohjelman yleisenä tavoitteena on kulutusmallien muuttaminen, mikä voi tukea ruokahävikin vähentämistyötä kuluttajatasolla. Muita toimenpiteitä ruokahävikin vähentämiseksi koko elintarvikeketjussa voidaan tutkia ohjelman siinä osassa, jonka nimenomaisena tavoitteena on kehittää ja vahvistaa ympäristöystävällisiä ja kestäviä elintarvikejärjestelmiä. Hankkeen suunnittelussa on apuna asiantuntijaryhmä, ja hankekuvauksessa on tarpeen ottaa huomioon synergiat, joita voidaan saavuttaa kestävä elämäntapaa koskevan monialaisen ohjelman puitteissa.

Ministerineuvosto ehdottaa keskustelun jatkamista asiasta ministerineuvoston sihteeristössä vastaavan erityisasiantuntijan kanssa, niin että Pohjoismaiden neuvosto

pysyy perillä hankkeesta ja suunnitteilla olevista yhteispohjoismaisista ruokahävikin torjuntatoimista.

Pohjoismaiden ministerineuvosto katsoo siksi, että suositus on toteutunut osittain.

Valiokunnan näkemykset

Valiokunta vastaanotti hyvin kiinnostuneena Pohjoismaiden ministerineuvoston vastauksen suositukseen. Valiokunta on tyytyväinen siihen, että ministerineuvosto on samaa mieltä Pohjoismaiden neuvoston kanssa asian ajankohtaisuudesta ja merkittävyydestä.

Valiokunnan mielestä olisi hyvä toteuttaa Pohjoismaissa ruokahävikkiä koskeva kampanja. Tällaisen kampanjan lähtökohtana voisivat olla Pohjoismaiden yhteiset haasteet, ja kampanja voitaisiin kohdentaa kansallisille toimijoille.

Vaikka Pohjoismaissa on lukuisia hankkeita ja paljon toimijoita, joiden työ tähtää ruokahävikin vähentämiseen, hävikki on maissamme edelleen suurta. Siksi valiokunta katsookin, että tarvitaan sekä yhteispohjoismaisia että kansallisia lisätoimia. Lausuntokierros auttaisi nostamaan esiin ruokahävikkiä Pohjoismaissa ja kansallisella tasolla ja samalla kehittämään parhaita käytäntöjä.

Valiokunta pitää hyvin kiinnostavana ministerineuvoston ehdotusta siitä, että Pohjoismaiden neuvoston sihteeristö jatkaa keskustelua ministerineuvoston sihteeristössä asiasta vastaavan erityisasiantuntijan kanssa, jotta Pohjoismaiden neuvosto voi seurata ruokahävikkiä koskevia hankkeita ja suunniteltuja yhteispohjoismaisia toimia ja myös sitä, miten suositus voidaan ottaa huomioon toimintasuunnitelmissa ja tulevassa budjetissa.

Pohjolassa 28. kesäkuuta 2021

Anders Kronborg (S)

Anna Vikström (S)

Ingalill Olsen (A)

Ketil Kjenseth (V)

Magnus Ek (C)

Simon Holmström (HI)

Saara-Sofia Sirén (kok.)

Kolbeinn Óttarsson Proppé (VG)

Sofia Geisler (NGV)

Staffan Eklöf (SD)